

Mantero's artistieke streven om inclusie aan incarnatie te koppelen⁹ is als choreografisch mechanisme duidelijk werkzaam in *The extreme exercise*, waarin dans en spraak nagenoeg bijproducten zijn van een inclusieve gedachte ('wij'). Nagenoeg: aangezien alle performers de gelegenheid nemen om zich de partituur toe te eigenen, zich te wentelen in theatraliteit, hun stem te transformeren en hun gebaren te stileren. Hun lichamen filteren de energieën die door hen trekken, zorgen voor wrijving met hun singulariteit en doen betekenis ontstaan. Of nog: de gedachte en de dans zijn co-origineel, net zoals wij betekenis zijn. Niet enkel is het bijzondere expressionisme van *The extreme exercise* een getuigenis van dit feit, de voorstelling verduidelijkt omgekeerd ook de choreografische aard van Nancy's zijnsdenken, dat nauw aansluit bij zijn beschouwingen over het lichaam, de stem en ook de dans: 'La danse est une transe décidée, organisée. Jusqu'à un certain point, non subie, non purement passionnelle. Mais ce qui est organisé, structuré, c'est la possibilité de laisser venir un moment de passion ou de *pathos* où le danseur est transi pas sa danse. (...) On dit trop peu quand on dit que le matériau, le médium ou l'objet de la danse est le corps propre, et que cela définirait sa singularité parmi les arts: en réalité, l'objet est la traversée du corps, sa transe. Traversée par quoi? Par rien peut-être, ou par une énergie, ou par une grâce – mais, quel que soit le mot, traversée du corps par l'incorporel qui le retire à son organisation et à sa finalité de corps. Le corps devient l'incorporel d'un sens qui pourtant n'est pas ailleurs qu'à travers le corps.'¹⁰

'Something... a little bit of melancholy went through me.' Alle performers wachten in stilte, luisteren naar een lage keelklank die uit Marcela Levi's lichaam opstijgt en via haar open mond naar buiten komt. De lichamen van de performers in *The extreme exercise* zijn doortrokken van taal en klank, een gecomponeerde trance waarin een diep fysiek moment van incarnatie raakt aan wat Nancy het 'l'incorporel' van taal en betekenis noemt, of ook wel een 'le corps du sens'.¹¹ De werkzame gedachte is 'wij', als een getuige van differentie, maar ook als voorstel van een alternatief sociaal lichaam. 'Wij' zeggen is niet zozeer het claimen van een gemeenschap, maar het projecteren van een imaginair sociaal lichaam als horizon, dat alle mensen – en dus een oneindige reeks van verschillen – omvat. Het is een paradoxaal imaginair, omdat het niet bestaat in het projecteren van een eenheid, maar in de onophoudelijke vermenigvuldiging en disseminatie van verschil – en toch wordt het enkel ontkend door 'wij' te zeggen, maar voorbij een instemmend verlangen. Als ideaal blijft dit imaginair sociale lichaam noodzakelijk afwezig op de scène, omdat een groep van zes performers het nooit ten volle kan belichamen. Dit sociale lichaam in wording zal altijd precair zijn: 'Did you say the same sameness? The shame... shameness? Shame for what? For some difference?'

In *The extreme exercise* is het imaginair in de eerste plaats een akoestische projectie, die aanvangt met het uitspreken van 'wij', die transformeert in een menigte van stemmen en van de lichamen vreemdsoortige klankkasten maakt, alsof het reusachtige oren betrof. Het is doorheen het luisteren en 'her-zeggen' (*re-dire*) dat de performers de potentialiteit omarmen die sluimert in de 'wij', deze 'wij' trachten te evoceren en aan te raken in klankpoëzie zonder ze ooit daadwerkelijk te bereiken.¹² Daarin schuilt de melancholie van het stuk en zijn uitzicht op eeuwige herhaling, maar eveneens de belofte van creatie voorbij getuigenis, van wereldgeboorte en betekeniscirculatie, van Nancy's 'kosmogonie'.

De Duitse filosoof Peter Sloterdijk situeert de narratieve geboorte van het subject in het luisteren: niet de spiegel maar het lied belooft toegang tot de wereld.¹³ De act 'wij' te zeggen – dat is luisteren en her-zeggen – brengt deze dynamiek op een sociaal vlak: 'Het is de constitutieve luistergemeenschap die mensen met elkaar opsluit in immateriële ringen van wederzijdse ontvankelijkheid. Het oor is het orgaan dat intimiteit en openbaarheid met elkaar verbindt. Wat zich ook als sociaal leven mag presenteren, het krijgt pas vorm in de specifieke omvang van een akoestische stolp die over een groep wordt gezet (...). Enkel in de sociale sonosfeer kan kamermuziek in koorpolitiek overgaan; alleen hier, in de stroom van woorden, is de moeder-kindruimte aangesloten op de podia van de mythe der volwassenen en de arena van de politieke strijd om het juiste.'¹⁴

- 9 Inclusie en incarnatie zijn sleutelbegrippen in Mantero's poëtica. Cfr. Jeroen Peeters, 'Materials, dialogues and observations on proximity, walking along *Connexive #1: Vera Mantero*, februari 2004, <http://www.sarma.be/text.asp?id=977>
- 10 Mathilde Monnier and Jean-Luc Nancy, *Allitérations. Conversations sur la danse*, Paris, 2005, p. 59-60
- 11 Cf. Nancy, *Corpus*, p. 12-14, 23-24; Nancy, *Être singulier pluriel*, p. 108
- 12 Gerald Siegmund wijdt inspirerende pagina's aan het akoestisch imaginair in *Abwesenheit. Eine performative Ästhetik des Tanzes*. William Forsythe, Jérôme Bel, Xavier Le Roy, Meg Stuart, Bielefeld, 2006. Cf. pp. 199, 223-226, 427, 441-442.
- 13 Cf. Peter Sloterdijk, *Sferen. I Bellen: microsferologie – II Globes: macrosferologie*, Amsterdam, 2003, pp. 311-340.
- 14 Ibid. pp. 339-340